

نماز خانه بین راهی و مهمانسرای حضرت؛ گام سوم و چهارم

با افزایش چشمگیر زائران حرم امام رضوی (علیه السلام)، هر ساله شاهد حضور خیل عظیمی از عاشقان شمس الشموس در بارگاه ملکوتی این امام همام هستیم، تا آنجا که ممکن است به دلیل ازدحام حضور زائران در مشهد مقدس و حرم مطهر رضوی، امکان ارائه خدمات مناسب به آن هامیسر نباشد. عدم ارائه خدمات شایسته و متناسب با شأن و منزلت زائران امام هشتم چه در شهر مشهد و حرم مطهر و چه در مسیرهای منتهی به مشهد مقدس، دغدغه ای بود که آستان قدس رضوی را بر آن داشت تا با هدف ایجاد امکان مناسب به منظور ارائه خدمات در جهت ادای فرایض دینی و تسهیلات و امکانات رفاهی و بهداشتی برای رفاه حال هر چه بیشتر زائران رضوی، اقدام به احداث مجتمع های فرهنگی، رفاهی و نماز خانه های بین راهی کند تا زائران ثامن الحجج (علیه السلام) بتوانند با اطمینان خاطر در مسیر راه تردد کرده و از تسهیلات موجود استفاده کنند و سفری به یادماندنی در ذهن آن ها ثبت شود. در راستای این هدف، تاکنون ۲۰ نماز خانه بین راهی امام رضا (علیه السلام) در ۶ استان کشور احداث شده و در اختیار زائران قرار گرفته است. این اقدام در راستای تحقق منویات مقام معظم رهبری بر توجه ویژه به رفاه حال زائران و خدمت کریمانه به آنان، با درایت تولیت آستان قدس رضوی صورت پذیرفته و این آستان، احداث نماز خانه های بیشتر در موقعیت های جغرافیایی مختلف در سایر استان های کشور را نیز در دستور کار خود قرار داده است. از این رو، تمام علاقه مندان به امر حسنه وقف می توانند از این خود را در زمینه احداث نماز خانه ها و مجتمع های بین راهی امام رضا (علیه السلام) وقف کرده و با این اقدام خدا پسندانه در ثواب زیارت زائران حرم امن رضوی نیز سهیم باشند. یکی دیگر از بخش هایی که در حوزه وقف مشارکتی از سوی بنیاد بهره وری موقوفات آستان قدس رضوی در دسترس واقفان قرار گرفته، پروژه توسعه مهمانسرای آستان قدس رضوی است که این امر نیز به ارائه خدمات هر چه بیشتر به عاشقان کوی خورشید خراسان منجر خواهد شد. یکی از رزوها و افتخارات زائرانی که به بارگاه ملکوتی امام هشتم مشرف می شوند این است که بر سفره کرامت ثامن الحجج (علیه السلام) میهمان شده و از غذای حضرت به نیت تبرک و شفا، تناول کنند. مهمانسرای حضرت از سالیان دور بخش اعظم برنامه های خود را در حوزه پذیرایی از زائران حضرت رضا (علیه السلام) و خدمت رسانی به آنان قرار داده، آنچنان که از بدو تأسیس این مهمانسرا از اوایل دوره صفویه تاکنون، زائران بسیاری با شوق و افتخار میهمان سفره کرامت رضوی شده اند. اما با توجه به افزایش سفر زائران به مشهد مقدس و ازدیاد تعداد آنان در بارگاه ملکوتی حضرت رضا (علیه السلام)، آستان قدس رضوی بر آن شد تا با احداث آشپزخانه مرکزی مهمانسرای حضرت بازیربنای ۶۰۰ متر مربع شامل عملیات ابنیه و تأسیسات، خرید تجهیزات پخت و... در انتهای بلوار چمن نیش چمن ۸۸ امکان خدمات رسانی به زائران رضوی را توسعه داده و با پذیرش تعداد بیشتری از زائران رضوی بر سفره پربرکت امام هشتم، لیکنند شوق را بر لبان آن هامیهمان کند. به همین منظور، تمام افرادی که مایلند در امر خدا پسندانه وقف این حوزه ها سهیم باشند، می توانند بخشی از دارایی خود را به منظور توسعه مهمانسرای آستان قدس رضوی وقف کرده و نام خود را در لیست خادمان رضوی ثبت کنند.

ساختار جدید در جذب وقف

در ساختار جدید آستان قدس رضوی، دو سند بالادستی تعریف شده است که یکی، سیاست های کلان ابلاغی تولیت و دیگری نظام راهبری موقوفات را در بر می گیرد. حوزه موقوفات بنیاد بهره وری با هدف تبلیغ و ترویج وقف و بهره برداری بهینه از موقوفات شکل گرفته تا این چارچوب کارآمد و نظام راهبری، نقشه راه مناسبی را تدوین نماید که به اجرای سند تعریف شده منجر شود. به همین منظور، در بند ۲۷ این سند به موضوع وقف به طور مفصل اشاره و برای این مسئله تاکید شده که در حوزه وقف تمرکز بر جذب وقف های غیر منقول قرار گرفته و امر وقف به همان روش سنتی سابق اجرایی شود. این روش مزایا و معایبی دارد که از مزایای آن می توان به ایجاد بستری مناسب برای انجام امر وقف از سوی واقفان اشاره کرد تا این افراد بتوانند مستغلات شهری و روستایی خود را با نیات مختلف، وقف آستان مقدس حضرت رضا (علیه السلام) کنند.

اما یکی از معایب این طرح، این بود که در تدوین طرح مورد نظر، راهکاری برای جذب واقفان خرد در نظر گرفته نشده بود چرا که همه افراد این توانمندی مالی را ندارند که بتوانند یک وقف بزرگ و مستقل را انجام دهند. در همین راستا، در ساختار جدید و مدیریت توسعه وقف، اولین اقدامی که از سوی بنیاد بهره وری موقوفات رضوی صورت گرفت، این بود که در اساسنامه تدوین شده برای اجرایی کردن نیات واقفان، اصلاحاتی ایجاد شود و رویکردهای وقفی به صورت اجمالی در چند موضوع مهم از جمله وقف سلامت، وقف فرهنگی، وقف اجتماعی، وقف عمرانی، وقف خدماتی حرم و... دسته بندی شوند تا اگر شخصی تقاضای وقف داشت، بتواند با ورود به جزئیات حوزه مورد نظر خود، نیت وقف را اجرایی کند. به عنوان مثال اگر کسی مایل بود در حوزه وقف سلامت فعالیت داشته باشد، شرایطی ایجاد شود تا وقف نامه بتواند شامل بیمارستان رضوی، دارالشفا و سایر مواردی شود که قرار است از این منابع وقفی استفاده کنند.

یکی از اقدامات خوبی که در پایش اساسنامه وقف از سوی بنیاد بهره وری موقوفات آستان قدس رضوی صورت پذیرفته، توجه به حوزه های جدید وقف است. در این راستا در بند ۲۷/۶ به روش های جدید در جذب وقف اشاره مفصلی شده است که یکی از این روش های جدید، ایده جذب وقف مشارکتی است.

خوشبختانه نگاه تولیت آستان مقدس حضرت رضا (علیه السلام) یک نگاه دوراندیشانه با افق دید وسیع است و با این نگاه آینده نگرانه، شرایطی فراهم شد که در فروردین ماه ۱۴۰۲ جزئیات وقف مشارکتی به واحدهای مربوطه ابلاغ شود. نگاه آستان قدس رضوی در حوزه جذب وقف مشارکتی معطوف به وقف های انتفاعی آستان است و همانطور که ذکر شد شامل چهار حوزه می باشد.